

5. évfolyam

heti óraszám: 2,5 óra

éves óraszám: 85 óra

Témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Óraszám
Személyes történelem	7 óra
Fejezetek az ókor történetéből	20 óra
A kereszténység	5 óra
A középkor világi	20 óra
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	33 óra
összes óraszám	85 óra

Témakör: Személyes történelem

óraszám: 7 óra

Előzetes tudás: a tanuló felhasználja a korábbi évfolyamokon szerzett kompetenciáit, az alsó évfolyamokon hasonló téma feldolgozásakor szerzett ismereteit. A negatív számok használata a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság), a számok helye a számegyenesen. Az idő mérése.

Nevelési-fejlesztési cél: a tanuló önállóan képes személyes élményeinek elmesélésére, képes kronológiai sorrend felállítására személyes és családja történetében. Megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével információkat gyűjt.

TÉMÁK	ALTÉMÁK	FOGALMAK/ ADATOK	FEJLESZTÉSI FELADATOK
Körülöttem a világ	Családi fotók és személyes tárgyak	fogalmak: kódex, régész, történelmi emlék	Egyszerű személyes történetek elmesélése, családi fotók, tárgyak gyűjtésével, rendszerezésével.
	Egy nap dokumentálása		
	Személyes történetek elbeszélése		
	Kódexkészítés		
Címer, zászló pecsét, az idő mérése	Címerek és zászlók alkotóelemei	Kr. e., Kr.u., évszázad, évezred őskor, ókor, középkor, újkor, modernkor/jelenkor Kr.e. 3000., 476, 1492, 1914	Címerek értelmezése, információk gyűjtése képi és tárgyi forrásokból megadott szempontok szerint. A történelmi idő ábrázolása vizuális eszközökkel. Egyes események elhelyezése az időben
	A hitelesítés eszköze: a pecsét		
	Személyes címer-, zászló-, és pecsétkészítés		
	Az időszámítás		

Témakör: Fejezetek az ókor történetéből

Órakeret: 20 óra

Nevelési-fejlesztési cél: A tanuló ismerje fel az emberi munka és a környezethez való alkalmazkodás jelentőségét, valamint a különböző emberi közösségeknek (család, törzs stb.) az egyes történelmi korokban betöltött szerepét. Tudatosulnak benne az állam különböző társadalomszervező funkciói (munka megszervezése, védelem stb.). Belátja, hogy az emberi civilizációt sokak munkája teremtette meg, valamint a múlt emlékei, maradványai megóvásra érdemesek. Képes tankönyvi olvasmányok és képek által közvetített történetekből ismereteket szerezni az ókori államokról, valamint azok valós és a fiktív elemeinek a megkülönböztetésére a régi korokról szóló történetekben. A történetek elmesélésével fejleszti szóbeli

kifejezőmódját. Megérti az időszámítás jelentőségét és megismeri annak technikáját. Felismeri a történelmi térképek sajátosságait, a földrajzi térképekhez viszonyítva is.

Témák	Altémák	Fogalmak/adatok	Fejlesztési feladatok
Az ókori Egyiptom világa	<p>Földművelés a Nílus mentén.</p> <p>Hitvilág és halottkultusz, a piramisok és a Királyok Völgye, Memphis, Théba</p> <p>Művészetek, tudomány, írás</p> <p>Ókori keleti örökségünk Mezopotámia, India, Kína területéről. Az írásbeliség kezdetei.</p>	<p>Fogalmak: öntözéses földművelés, fáraó, piramis, többistenhit, hieroglifa, ékírás, betűírás, múmia</p> <p>Személyek: Kheopsz, Tutánhamon</p> <p>Kronológia: Kr.e.3000.</p> <p>Topográfia: Egyiptom, Nílus, Ókori Kelet, Mezopotámia, Kína</p>	<p>A folyammenti népek életmódja.</p> <p>Információk gyűjtése a különböző médiumok segítségével.</p>
Az ókori Hellász öröksége	<p>Mindennapok egy görög városállamban: Athén, Spárta</p> <p>Az athéni és spártai nevelés</p> <p>A görög vallás és az olümpiai játékok.</p> <p>Történetek a görög-perzsa háborúk korából, a görög hadviselés a marathóni csata példáján.</p> <p>Művészek és művészetek, tudósok és tudomány az ókori görög világban Az ókor nagy csodái</p> <p>Történetek Nagy Sándorról</p>	<p>Fogalmak: mítosz, városállam, olimpia, népgyűlés, jósda, Akropolisz, falanx</p> <p>Személyek: Zeusz és a görög istenek, Periklész, Nagy Sándor</p> <p>Topográfia: Balkán-félsziget, Olümposz, Athén, Spárta, Mükéné, Perzsa Birodalom, Marathón</p> <p>Évszámok: Kr. e. 776 (az első feljegyzett olimpia játékok), Kr.</p>	<p>Az ókori görögök életmódjának főbb vonásai.</p> <p>Információk gyűjtése az ókori és a modern olimpiai játékokról.</p> <p>A tanult háborúk okainak, következményeinek bemutatása; illetve a hősköz kapcsolódó történetek felidézése.</p> <p>A mítoszok főbb elemeinek megismerése.</p>

		e. 490 (a marathóni csata)	Történelmi mozgások (pl. hadmozdulatok, hadjáratok)nyomon követése történelmi térképen.
Az ókori Róma öröksége	<p>Róma alapítása a mondákban és a valóságban.</p> <p>Egy római polgár mindennapjai.</p> <p>A gladiátorviadatok és kocsiversenyek.</p> <p>Róma terjeszkedésének kezdetei: a pun háborúk. Az ókor tankjai: Hannibál elefántjai.</p> <p>Köztársaságból egyeduradalom. Híres és hírhedt császárok. Caesar légioi</p> <p>A régi Róma művészeti emlékei, híres tudósai és művészei.</p> <p>Pannónia provincia</p> <p>A Római Birodalom szétesése</p>	<p>Fogalmak: provincia, rabszolga, gladiátor, szenátus, császár, amfiteátrum, Colosseum, légio</p> <p>Személyek: Romulus, Remus, Hannibál, Scipio, Julis Caesar, Augustus</p> <p>Kronológia:Kr.e.753. Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e.202. Zamai csata, Kr.e.44. Caesar meggyilkolása, Kr.u. Nyugatrómai Birodalom bukása</p> <p>Topográfia: Itáliai-félsziget, Róma, Karthagó, Pannónia, Aquincum, Római Birodalom</p>	<p>Az ókori rómaiak élete.</p> <p>A tanult háborúk okainak, következményeinek bemutatása; illetve a hősköz kapcsolódó történetek felidézése.</p> <p>Történelmi mozgások (pl. hadmozdulatok, hadjáratok)nyomon követése történelmi térképen.</p> <p>A Római Birodalom földrajzi kiterjedésének nyomon követése a térképen.</p> <p>Információk gyűjtése a rabszolgák helyzetéről.</p> <p>Mai magyar településnevek azonosítása az ókoriPannónia térképén.</p>

Képek a népvándorlás korából	A Hun Birodalom Attila és hadjáratai: a catalaunumi csata	fogalom: népvándorlás Személy: Attila	Történelmi mozgások (pl. hadmozdulatok, hadjáratok)nyomon követése történelmi térképen. A Hun Birodalom földrajzi kiterjedésének nyomon követése a térképen.
------------------------------	--	---	---

Témakör: Kereszténység

Órakeret:5 óra

Témák	Altémák	Fogalmak/adatok	Fejlesztési/adatok
Az Ószövetség népe	Az Ószövetség/ Héber Biblia: Ábrahám és Mózes. Az önálló zsidó állam alapítói: Dávid és Salamon története.	Fogalmak: egyistenhit, Ószövetség, zsidó vallás, Tóra Személyek: Ádám, Éva, Noé, Mózes, Dávid, Salamon Topográfia: Jeruzsálem, Betlehem	A Héber Biblia máig ható innovációi: egyistenhit, tízparancsolat, heti pihenőnap
Jézus élete, tanításai és a kereszténység	Történetek az Újszövetségből. A kereszténység főbb tanításai. A kereszténység elterjedése.	Fogalmak:Újszövetség, evangélium, keresztény vallás, keresztség, úrvacsora Személyek: Jézus, Mária, József, Szent	Jézus életének legfontosabb eseményeinek bemutatása. Jézus erkölcsi tanításainak értelmezése.

	A keresztény hitélet szinterei és szertartásai. A kereszténység jelképei	Péter és Szent Pál apostolok Topográfia: Jeruzsálem, Betlehem	A kereszténység fő jellemzőinek és elterjedésének bemutatása.
--	---	--	---

Témakör: A középkor világa

Órakeret: 20 óra

Nevelési-fejlesztési cél: A tanuló ismerje fel, hogy a különböző népek vallása, kulturális, társadalmi és gazdasági tevékenysége kölcsönösen hat egymásra. Látja, hogy a közösségeket a munka tartja fenn, a gazdasági fejlődés szempontjából pedig fontos az egyéni érdekelttség, valamint azt, hogy a társadalmi életet a szellemi és anyagi viszonyok együttesen határozzák meg. Érzékelje, hogy a korszak meghatározó vallási és szellemi irányzatainak (lovagi kultúra, humanizmus stb.) máig mutató hatásuk van. Ismerje fel a középkori keresztény államok kialakulása jelentőségét. Képes a középkori Európa főbb változásainak a bemutatására, meghatározó vallásainak megkülönböztetésére jellegzetességeik alapján.

Témák	Altémák	Fogalmak/adatok	Fejlesztési/adatok
Élet a várban	A fontosabb európai államok az első ezredfordulón. Királyok és nemesek. Váráépítészet. Az uradalom működése, a falvak világa. Földesurak és jobbágyságok.	Fogalmak: középkor, hűbérúr, hűbéres, vár, robot, tized, kilenced, földbér, majorság, földesúr Személyek: Nagy Károly Kronológia: 800. Nagy Károly uralkodása Topográfia: Frank Birodalom, Franciaország, Anglia	Az egyes középkori társadalmi rétegek életformája közti eltérések összehasonlítása. A középkori város és a falu összehasonlítása megadott szempontok alapján (pl. jellegzetes foglalkozások, életmód). , rekonstrukciós ábrán.

<p>Élet a középkori városban</p>	<p>A polgárok. A céhek kialakulása, feladatai és működésük.</p> <p>A távolsági kereskedelem vízen és szárazföldön.</p> <p>Építészet a városokban: lakóházak, középületek, katedrálisok.</p> <p>Könyvnyomtatás, reneszánsz és humanizmus.</p>	<p>Fogalmak: középkori város, rendiség, céh, járvány, távolsági kereskedelem, könyvnyomtatás.</p> <p>Személyek: Gutenberg</p>	<p>A középkori és a mai életforma néhány jellegzetességének összehasonlítása.</p> <p>A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése.</p> <p>Az egyes középkori társadalmi rétegek életformája közti eltérések összehasonlítása.</p> <p>A középkori város és a falu összehasonlítása megadott szempontok alapján (pl. jellegzetes foglalkozások, életmód).</p>
<p>Élet a kolostorban</p>	<p>A középkori egyházszervezet.</p> <p>A szerzetesség és a kolostor.</p> <p>Román és gótikus templomépítészet híres középkori egyházi emlékek.</p> <p>Oktatás a középkorban.</p>	<p>Fogalmak: pápa, szerzetes, bencés rend, pálos rend, ferences rend, klarisszák, kolostor, katolikus, román stílus, gótikus stílus</p> <p>Személyek: Szent Benedek, Szent Ferenc</p> <p>Topográfia: Pannonhalma</p>	<p>A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése.</p>
<p>A keresztes lovagok világa</p>	<p>Az iszlám</p> <p>A nehézlovas harcmódor.</p>	<p>Fogalmak: lovag, keresztes hadjárat, templomosok</p>	<p>A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése.</p>

	<p>Keresztesek a Szentföldön.</p> <p>A lovagi életforma és kultúra.</p>	<p>Személyek: Mohamed</p> <p>Topográfia: Szentföld, Mekka</p> <p>Kronológia: 622. Mohamed „futása”</p>	<p>A középkori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása.</p> <p>A középkori páncélos lovas felismerése, fegyverzetének azonosítása képen</p>
--	---	--	--

Témakör: Képek és portrék az Árpád-kor történetéből

Órakeret: 33 óra

Nevelési-fejlesztési cél: A tanuló megbecsüli az országalapítók és -építők (uralkodók és közemberek) munkáját és emlékét. Felismeri a közösségi összefogás, áldozatkészség és helytállás erejét a haza építésében és védelmében. Értékeli hazánk európai keresztény államközösségbe való sikeres beilleszkedését, felismeri a keresztény értékrend máig ható elemeit és azok jelentőségét. Belátja, hogy az utókor a korszak szereplőit a közösség érdekében tett cselekedeteik alapján értékeli. Megismeri és feldolgozza a magyarság régmúltját, a tények és a vitatott kérdések (eredet, rokonság stb.) együttes feltárásával is. Felismeri a mondák és valóság közötti kapcsolatokat és ellentmondásokat egyaránt. Különböző források feldolgozása és ütköztetése révén fejleszti kritikai gondolkodását.

Témák	Altémák	Fogalmak/adatok	Fejlesztési/adatok
Történetek a magyarok eredetéről	<p>A hun-magyar eredettörténet a krónikákban: Hunor, Magor; Csaba királyfi.</p> <p>Az Árpád-ház eredettörténete: Emese álma, vérszerződés.</p> <p>A magyarok hiedelemvilága</p>	<p>Fogalmak: hunok, finnugor, törzs, vérszerződés, fejedelem, táltos, sámán, honfoglalás, székelyek</p> <p>Személyek: Álmos, Árpád</p> <p>Topográfia: Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence</p>	<p>A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése.</p> <p>A tanult mondai történetek felidézése, a mondai hősök szándékainak azonosítása.</p> <p>Mondai szereplők felismerése képek, művészeti alkotások alapján.</p>
Honfoglalás és kalandozások	<p>Álmos és Árpád alakja a krónikákban.</p> <p>A honfoglalás: Etelközből a Kárpát-medencébe.</p> <p>Történetek a kalandozó magyarokról.</p>	<p>Fogalmak: kalandozások, törzsek, vezérek, kende, gyula, sámán</p> <p>Személyek: Álmos, Árpád</p>	<p>A tanult mondai történetek felidézése, a mondai hősök szándékainak azonosítása.</p> <p>Mondai szereplők felismerése képek, művészeti alkotások alapján.</p>

			Rekonstrukciós rajzok, ábrák elemzése és/vagy készítése a honfoglaló magyarok viseletéről, lakóhelyéről, fegyverzetéről.
Szent István és a magyar állam	Géza és István alakja a krónikákban. István harca Koppánnyal és a koronázás. Államalapítás: egyházszervezés, vármegyék és törvények.	Fogalmak: vármegye, tized, ispán, Szent Korona, tatárok/mongolok, kunok. Személyek: Géza, I. (Szent) István, I.,	Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből. A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése. A tanult uralkodók elhelyezése az időszalagon.
Magyarország koronázási jelvényei	Szent Korona. Palást, jogar, országalma.	Fogalmak: koronázási jelvény, Szent Korona Topográfia: Székesfehérvár, Esztergom	
Árpád-házi királyportrék	Szent László, a lovagkirály. Könyves Kálmán, a művelt király. III. Béla, a nagyhatalmú király. II. András és az Aranybulla IV. Béla és a tatárjárás.	Személyek: (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, IV. Béla Topográfia: Esztergom, Buda, Székesfehérvár, Horvátország, Muhi, Német-római Császárság.	
Árpád-kori szentek	Szent Gellért. Szent Erzsébet. Szent Margit.	Személyek: Szent Gellért, Szent Erzsébet, Szent Margit.	Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből.

<p>Árpád-kori győztes harcok és csaták</p>	<p>A pozsonyi csata. Német támadások nyugatról: felperzselt föld és a vértesi csata. Nomád támadások keletről: a kerlési csata, muhi csata.</p>	<p>Topográfia: Esztergom, Buda, Székesfehérvár, Horvátország, Muhi, Német-római Császárság.</p>	<p>Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből.</p> <p>A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése.</p> <p>A tanult uralkodók elhelyezése az időszalagon.</p>
--	---	---	---